

Schoolkinderen en toneelverenigingen repeteerden taferelen met dans en zang, in onze Grote Zaal. Ik gaf mijn ogen goed de kost. Dokwerkers en zakkennaaisters gaven graag hun medewerking omdat het stadsbestuur zo trots op hun werk was, ook al werden zij er weinig voor betaald. Boogschutters zouden opstappen in een kledij, die in één van onze ateliers werd geknipt en gepast. Ook hier ontsnapte niets aan mijn aandacht. Tientallen muziekcorpsen hielden hun oefeningen in de Zoo. Dan stond ik naast de dirigent en sloeg de maat, zodat ik zonder moeite van hem over nam toen hij eens ging plassen. Wat een drukte! Wat een koortsachtige bedrijvigheid! Overal had men Jefke nodig. Niet alleen voor gemakkelijke karweitjes maar eerder om moeilijkheden op te lossen. Ik was wel verplicht om een goed inzicht te krijgen in de diverse werkzaamheden.

"Nee, hier komt een doek op de grond, anders besmeuren jullie de boel... Pas op, beuk de deur niet in. Van dit lokaal heb ik een sleutel." Je zou gedacht hebben dat ik nu de baas was. Zo'n grote mond zette ik soms op. Maar geen mens nam het mij kwalijk. Men was wat blij met iemand die daadwerkelijk hulp bood. Vooral toen er vreemde gasten van buiten de stad opdaagden: stellopers van de Duitse moerassen, Engelse morrisdancers en de beroemde Gilles van Binche in hun Indiaanse kostuums. Aan hen kon ik mijn beste taalkennis kwijt: "Merci, mon ami" - "Glad to meet you" - "Das is verboden."

Het goede humeur werd nooit vergeten!

Iedereen was opgetogen. Meneer Vekemans riep met een schelle papegaaistem:

"O, Jefke, Jefke... Jij bent geknipt om een rol te spelen in de Ommegank... We moeten iets vinden dat je past!" En jazeker, een paar dagen later kwam er een bode van het gemeentebestuur met de boodschap, dat de burgemeester zelf - hoor goed wat ik zeg - de burgemeester zelf het een grote eer voor de stad zou vinden, mocht ik erin toestemmen de rol van de beroemde pop 'Op Sinjoorken' te vertolken. Je kan je wel indenken hoe ik mij voelde?

Zulk een eer! Want denk eens na! Deze smijtpop is het symbool van de Antwerpenaar. Door mij te vragen deze rol te spelen bewees men hoe hoog ik werd geschat. Ik, Zwarte Jef, werd verheven tot 'Op Sinjoorken' de eerste burger van de stad en op een voetstuk geplaatst. Dat de pop, een zotskap, werd opgeworpen als treiterij voor het huis van de echtgenoot die zijn vrouw sloeg in de tijd dat zulke buitensporigheden nog niet door de wet werden gestraft, is van ondergeschikt belang. Deze betekenis was vervaagd. Heden gold 'Op Sinjoorken' als een heilige relikwie. Hij is het hart van de bewoners van deze stad. Een stuk van hun ziel. En dat was ik! (Pauze). Jullie beseffen toch hoe ongeduldig ik op de dag wachtte! Mijn kostuum was een nauwgezette kopie van de pop uit het museum. Je zou gedacht hebben dat 'Op Sinjoorken' zo uit zijn glazen kast was gestapt. Zo gelek ik erop. Een ereburger!

(Pauze)

Toen brak eindelijk de dag aan om in actie te treden! De muziekcorpsen marcheerden. De folkloristische taferelen omlijst door de karnavalesk versierde dieren van de Zoo trokken door de straten. De Reuskens van Borgerhout dansten voorop en werden gevolgd door de Dolfijnen uit karton en de Walvis. Er boven op zaten spuiters die zonder

mededogen het publiek als doel namen en het een gratis stortbad bezorgden. Er was ook een groep 'zwarte mannekes', roetkoppen in wie ik mijn oude vrienden uit Brasschaet herkende. Ze hadden kleine beenderen door de neus gestoken, en speelden op tam tam als was hun bedoeling mijn voorouders jaloers te maken.

De ezel, de lama en de olifant in kleurige doeken gehuld, ons hun echte vormen verbergend, vertrokken van de Vogelmarkt, waar verzamelen was geblazen. Ze liepen langs de Huidevetterstraat naar de Eiermarkt in de richting van de tribunes, die voor het stadhuis stonden opgesteld. Onze groep volgde. De Sauveteur waaronder Medard, Maurice en Marcel met een opgespannen zeildoek om mij beurtelings op te gooien en weer op te vangen. 'Op Sinjoor!' O, hoe verheugde ik er mij op! Iedere sectie stopte en voerde zijn nummertje op als eerbetuiging voor de burgemeester en het voltallige college van schepenen. Ook onze groep kwam aan de beurt.

"Op Sinjoor! Op Sinjoor!"

Onder luid gejuich vloog ik de lucht in. Het volk was opgetogen. "Komt zien! Zwarte Jef is Op Sinjoor!" Mijn vrienden deden extra hun best. Ze gooiden mij wel zeven keer omhoog. En met welk een kracht! Het effect was sterker dan al de alcohol, die de laatste tijd door mijn keelgat was gestroomd. Het keerde de hele wereld ondersteboven. De reus Antigoon wierp Brabo in de Schelde. De apen zaten aan de vergadertafels van de Zoo. De echte bestuursleden, achter de tralies in de kooi hingen nu aan de takken. En zie, zelfs Oskar mengde zich op de tribune tussen de wethouders en gedroeg zich aristocratisch. Marcel, Maurice en Medard riepen: "Een, twee, drie." En "Op Sinjoor! Op Sinjoor!" En weer tuimelde ik door lucht. Het was best leuk!

Hoe hadden al die beesten in godsnaam kleren bemachtigd? Wie had ze opgedirkt? En waarom liepen ze nu onherkenbaar in de stad en gedroegen zich als mensen? Ze zopen zich zat. Stonden in de rij voor de hoeren. Besprongen ze met hun stijve knuppels.

"Op Sinjoor! Op Sinjoor!"

Oskar fluisterde de burgemeester in het oor. Deze knikte, stond plechtig op en nam zijn steek voor me af. De gehele stad moest het zien. Burgemeester Loos salueerde me! "Op Sinjoor! Op Sinjoor!" In navolging - eerst wat aarzelend, daarna met meer overtuiging - stonden al de notabelen en hun dames recht. De raadsleden en de schepenen van de stad ontblootten plechtig het hoofd. Sommigen met tegenzin, dat was te merken. Maar ze konden niet anders. Ze hadden me wat graag in een kooi geworpen en terug naar Afrika gestuurd. Maar ze verborgen deze geheime gedachten. Mijn triomf was nu compleet. Dit was een hulde aan Zwarte Jef. De held van de Zoo. Maar opeens kwam ik op mijn nek in het zeildoek terecht! "Op Sinjoor!" "Op Sinjoor!" Het deed pijn. Het was niet meer leuk! Het draaide voor mijn ogen. Ik zag mijn vergissing in het meervoud. Weer ging ik de hoogte in. Maar het werd te veel. Ik gaf de sauveteur een teken om het wat zachter aan te doen. Om op te houden. Maar ze merkten het niet. Te veel! Te veel! Ik werd er misselijk van. Ophouden! Het werd uiterst onaangenaam. "Op Sinjoor! Op Sinjoor!" Ze wisten niet van stoppen. Mijn gehele lichaam deed al pijn: ik voelde steken in het hoofd. "Geneoeg!" Maar mijn stem was te zwak om gehoord

te worden in die juichende massa, die ik opeens haatte. Niets bleef er nog over van al de pret. Ik had het mij anders voorgesteld. Het opgooien was geen grapje meer, maar een straf, een pesterij. De rol van 'Op Sinjoor' was een ellende geworden. "Medard! Maurice! Marcel! Hou op!" Hadden mijn vrienden mij verraden? Wisten ze wat er met mij gebeurde? Zij lichtten. Telkens bij het neerkomen was de slag zo hard dat ik het luid uitschreeuwde: "Hou op!" Maar dat verhoogde alleen de lol. Tot ik voor de laatste maal in de hoogte werd geslingerd en niet opgevangen door het gespannen doek, heel hard op de kasseien terecht kwam. Daar verloor ik het bewustzijn.

(Pauze. Hij hoest en paft).

Diezelfde avond - op weg naar huis - dook ik binnen bij Jeanneke.

'De Pot van Olen' was een druk bezocht café van het Statiekwartier. Deze wijk dankte haar bloei aan de bouw van de Middenstation vlak naast de Zoo. De hotels, eet- en drankgelegenheden schoten er als paddestoelen uit de grond. Sommigen waren luxueus en deden de prijzen in de buurt stijgen. Maar de café's waar de metselaars vertierden bleven trouw aan hun cliënteel. Ze waren wars van de nieuwigheden die de spoorlijn met zich mee bracht. Er hielden ook nog een paar bordelen stand, de oorzaak van de slechte reputatie van dit kwartier.

In 'De Pot van Olen' werkten meiden. Je kon er mee naar boven als je het niet te opvallend deed. Het werd niet aangemoedigd. Je moest het weten.

(Pauze)

Het spel met de deken was slecht verlopen. De Sauveteurs hadden me laten vallen. Er was een dokter bij te pas gekomen. Die stelde vast er niets was gebroken. Mijn ribben deden wel pijn. En ik hinkte, maar het was niet erg. Nog steeds vormd in 'Op Sinjoorken' met witte kousen vol bloedspatten en een scheefgezakte snor viel ik de taveerne binnen. Eerst was er tumult en hoerageroep bij de herkenning, maar ik kende de truukjes om de opdringerigheid van me af te houden en verzonk alleen aan een tafel in een diepe zwaarmoedigheid. Zo droevig was ik nog nooit geweest.

Hoe had ik me zo grondig kunnen vergissen? Ik was in de Ommegank getrapt als in een val. Ik was verblind geweest door hoogmoed. De gedachte, dat ik geëerd werd en geliefd had me op een vals spoor gebracht. En Medard, Maurice en Marcel? Hadden zij ons opzettelijk voor schut gesteld? Hadden ze me de hele tijd misleid? Kon ik niemand vertrouwen?

Stil schoof Jeanneke de dienster zich op de bank naast me en legde haar hand op de mijne. Ze zei zacht:

"Awel, waarom schriede gaai?" (Wel, waarom huil je?)

"Ikke? Schriuwewik?" (Ik? Huil ik?), zei ik alsof er niets aan de hand was.

Ik wou niet, dat iemand het zag. Maar het was te laat.

"Joa. Er rolt 'n troan ouver aa koak." (Ja. Er rolt een traan over je wang).

Dan maar een uitvlucht proberen:

"Tis van de smoer." (Het is van de rook).

Maar Jeanneke gaf het niet op.

"Wilde nog nen druppel?" (Wil je nog een druppel?)